

Bijlage 3 Methode tot vaststelling van de GAW's ultimo 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 (aansluitingen)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Uitgangspunten van de methode.....	3
3	Beschrijving van de methode	5
4	Invulling van de uitgangspunten.....	11
5	Alternatieve methoden.....	13

1 Inleiding

1. In deze bijlage bij het ontwerp-besluit van 5 februari 2010 met kenmerk 103222_1/99 (hierna: deze bijlage, respectievelijk het besluit) geeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) uitvoering aan artikel 81, eerste lid, van de Gaswet op grond waarvan de Raad de methode tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: x -factor), de methode tot vaststelling van de kwaliteitsterm (hierna: q -factor) en van het rekenvolume van elke tariefdrager van elke dienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld (hierna: rekenvolumina), moet vaststellen.
2. Deze bijlage bevat de uitgangspunten en een gedetailleerde beschrijving van de methodiek waarmee de Raad de gestandaardiseerde activawaarde ultimo 2008 van de gasaansluitingen (hierna: aansluitingen) die een regionale netbeheerder gas (hierna: netbeheerder) ultimo 2008 in beheer had (hierna: de GAW 2008) vaststelt. Deze methodiek maakt onderdeel uit van de methode tot vaststelling van de x -factor zoals beschreven in het besluit.
3. De gestandaardiseerde activawaarde vormt in de reguleringssystematiek de basis voor zowel de kosten aan afschrijvingen die een netbeheerder maakt als het redelijk rendement dat een netbeheerder mag behalen. De bepaling van de GAW 2008 van een netbeheerder vindt in principe één keer plaats, waarna deze jaarlijks wordt bijgesteld met het saldo van investeringen en afschrijvingen en geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (hierna: cpi).
4. Omdat, zoals in randnummer 3 van deze bijlage aangegeven, de Raad vanaf 2009 jaarlijks de gestandaardiseerde activawaarde van de aansluitingen actualiseert (op basis van de GAW 2008) met onder andere de jaarlijkse afschrijvingen, is het van belang dat de Raad ook aangeeft hoe investeringen door een netbeheerder gedaan in 2008 of eerder regulatorisch dienen te worden afgeschreven vanaf 2009 (hierna: afschrijvingsschema per 2009). In deze bijlage zal de Raad dit dan ook gedetailleerd aangeven.
5. De Raad bepaalt per netbeheerder een GAW 2008 en een afschrijvingsschema per 2009.
6. In deze bijlage beschrijven we allereerst de uitgangspunten die de Raad hanteert bij het vaststellen van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009. Daarna beschrijft de Raad in detail de methode tot vaststelling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009. In hoofdstuk 4 geeft de Raad aan hoe met deze methode invulling wordt gegeven aan de gestelde uitgangspunten. Tot slot geeft de Raad in hoofdstuk 5 aan welke alternatieve methoden ter vaststelling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 hij heeft overwogen en waarom deze overwegingen hebben geleid tot de in de hoofdstuk 3 uitgewerkte methode.

2 Uitgangspunten van de methode

7. Op 31 maart 2009 heeft de Algemene Rekenkamer in zijn rapport¹ (hierna: AR rapport) op pagina 85 aangegeven:

“De GAW vormt dus de basis voor zowel de afschrijvingen als het redelijk rendement. Het is voor een effectieve regulering van belang dat deze elementen in de maatstaf zo goed mogelijk zijn bepaald. Bovendien bepaalt de hoogte van de GAW voor een deel de winst. Indien de GAW te laag is vastgesteld, zullen afschrijvingen onvoldoende zijn om vervangingsinvesteringen te doen, en ook zal de netbeheerder in dat geval onvoldoende rendement behalen om zijn vermogensverschaffers (crediteuren en aandeelhouders) voldoende rente en dividend te betalen. Als daarentegen de GAW te hoog is vastgesteld, ontstaan ongerechtvaardigde winsten voor de netbeheerder.”

8. In het AR rapport geeft de Algemene Rekenkamer op pagina 86 voorts aan:

“Voor een effectieve regulering moet een deugdelijke vaststelling van de waarde van de netwerken:

- zijn vastgesteld op basis van objectieve criteria;*
- de garantie geven dat afnemers niet opnieuw moeten betalen voor netten die zij in het verleden al in de tarieven doorberekend hebben gekregen; en*
- tot goede vergelijkbaarheid van de netbeheerders leiden.”*

9. De Raad onderschrijft voormelde conclusies van de Algemene Rekenkamer en stelt derhalve, in lijn met het AR rapport (randnummer 8 van deze bijlage), drie algemene uitgangspunten vast voor het bepalen van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 van een netbeheerder. Deze drie uitgangspunten worden in deze bijlage aangeduid met objectiviteit, redelijkheid en vergelijkbaarheid en worden allereerst in de navolgende randnummers omschreven.

Objectiviteit

10. Ten eerste acht de Raad het van belang om de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 zo objectief mogelijk vast te stellen. Dat betekent dat de beoogde methode zich maximaal baseert op gebruik van objectieerbare gegevens en minimaal gebruik maakt van subjectieve elementen.

Redelijkheid

11. Ten tweede stelt de Raad, zoals hij aangeeft in het besluit, zich op het standpunt dat netbeheerders via de reguleringssystematiek (maatstafconcurrentie) in staat moeten zijn om het efficiënte deel van de gestandaardiseerde kosten terug te verdienen in de tarieven, voor zover deze kosten betrekking hebben op aansluitingen die de netbeheerder ultimo 2008 in beheer had². Dat betekent voor de methode tot vaststelling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009, dat van deze methode verwacht mag worden dat deze eraan bijdraagt dat netbeheerders de gestandaardiseerde kosten (voor zover efficiënt ten opzichte van de maatstaf) die gemaakt zijn om aansluitingen aan te

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 901, nrs. 1–2.

² Aansluitingen die een netbeheerder ultimo 2008 niet (meer) beheerde vallen ultimo 2008 niet (meer) onder de wettelijke beheertaak van de netbeheerder en maken als zodanig dus geen onderdeel uit van de gestandaardiseerde activawaarde.

leggen, te saneren of te wijzigen³, kunnen terugverdienen voor zover dat nog niet is gebeurd ultimo 2008.

12. Tegelijkertijd merkt de Raad op dat de wetgever beoogt⁴ dat netbeheerders niet meer dan een redelijk rendement mogen behalen en dat de Algemene Rekenkamer van mening is dat afnemers niet opnieuw moeten betalen voor netten die zij in het verleden al in de tarieven doorberekend hebben gekregen (zie randnummer 8 van deze bijlage). Indachtig het besluit op bezwaar⁵ tegen het besluit tot vaststelling van de Technische Codes Gas (hierna: BoB-2) en het algemene karakter van de opmerking van de Algemene Rekenkamer, oordeelt de Raad dat de methode tot vaststelling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 eraan moet bijdragen dat afnemers niet opnieuw betalen voor het aanleggen, saneren of wijzigen van een aansluiting voor zover zij dit al gedaan hebben.

Vergelijkbaarheid

13. Ten derde wijst de Raad er op dat het voor een juiste werking van de reguleringssystematiek van belang is de activawaarde van de aansluitingen van de netbeheerders op een juiste grondslag vast te stellen. Immers, de reguleringssystematiek is gebaseerd op maatstafconcurrentie, hetgeen betekent dat de prestaties van netbeheerders en de kosten die ze daarvoor maken onderling worden vergeleken. Omdat de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 een aanzienlijk bestanddeel van de kostenopbouw vormen, is het van belang dat de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 voor alle netbeheerders op dezelfde wijze worden vastgesteld zodat gelijk gedefinieerde grootheden met elkaar worden vergeleken.

³ In randnummer 19 legt de Raad uit waarom precies deze onderdelen van de gasaansluitdienst de GAW's 2008 en afschrijvingsschema's per 2009 bepalen en andere zaken niet.

⁴ Blijkens artikel 81, tweede lid, van de Gaswet.

⁵ Besluit van de Raad van 9 september 2008 met kenmerk 102500_1/15; 102500_2/16; 102500_3/10. Dit besluit is te vinden op de website van de Energiekamer (www.energiekamer.nl).

3 Beschrijving van de methode

14. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad de methode tot vaststelling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 (hierna: de Methode). Alvorens in te gaan op de details van de Methode beschrijft de Raad eerst de Methode op hoofdlijnen en maakt de Raad nog enkele opmerkingen.

Hoofdlijnen van de Methode

15. De Raad bepaalt per netbeheerder zijn GAW 2008 en afschrijvingsschema per 2009. De Raad gebruikt hiervoor de methode van netto geïnvesteerd vermogen. Deze methode gaat per netbeheerder en per investeringsjaar (jaren 2008 en eerder) uit van zijn netto investeringen in gasaansluitingen. Met netto investering bedoelt de Raad het saldo van betaalde aanschafprijzen en daarvoor ontvangen vergoedingen. Op basis van dit historische patroon van netto investeringen van een netbeheerder en de gestandaardiseerde afschrijvingstermijn van de investeringen (zie het besluit), construeert de Raad vervolgens de restwaarde van de investeringen ultimo 2008. Deze restwaarde is de GAW 2008 van de betreffende netbeheerder.
16. Vervolgens is aan de orde op welke wijze de netbeheerder zijn aldus bepaalde GAW 2008 regulatorisch afschrijft na 2008 (het afschrijvingsschema per 2009 van de netbeheerder). Daarover merkt de Raad op dat hij de GAW 2008 beschouwt als de restwaarde van een unieke investering gedaan in investeringsjaar T, waarbij T gelijk is aan 2008 of een eerder jaar. Gegeven de GAW 2008 en T bepaalt de Raad vervolgens het afschrijvingsschema per 2009 van een netbeheerder als het schema waarbij zijn GAW 2008 in gelijke delen wordt afgeschreven over de jaren 2009 tot en met T+36.
17. De Raad beoogt hiermee dat de Methode voldoet aan de gestelde uitgangspunten en bovendien een overzichtelijk en eenvoudig resultaat oplevert dat recht doet aan de verschillen in gemiddelde leeftijd van het "aansluitingenpark" die er tussen netbeheerders kunnen bestaan.
18. Alvorens de Raad hieronder in detail toelicht hoe hij voor een netbeheerder de GAW 2008 en zijn afschrijvingsschema per 2009 bepaalt, maakt de Raad eerst nog een paar opmerkingen van algemenere aard.

Opmerkingen voorafgaand aan de beschrijving van de details van de Methode

19. De eerste opmerking betreft het soort investeringen dat meegenomen wordt in de Methode. Dit betreft uitsluitend investeringen in het aanleggen van nieuwe aansluitingen en het saneren en wijzigen van bestaande aansluitingen. Sanering definieert de Raad daarbij als werkzaamheden die ten doel hebben om de levensduur van de gehele aansluiting met tenminste vijf jaar te verlengen, in lijn met wat in de regulatorische accounting regels⁶ (hierna: RAR Gas) is aangegeven over activeerbare kosten van vernieuwingen. De Raad laat alle overige investeringen buiten beschouwing in de Methode, de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009. In het bijzonder gaat het

⁶ Regulatorische accountingregels 2008 voor Regionale Netbeheerders Gas, maart 2009, vindplaats: www.energiekamer.nl.

daarbij om alle zaken die volgens de RAR Gas uitgesloten worden van activering (bijvoorbeeld operationele werkzaamheden zoals verhuisprocedures, heraanluiting, beëindigen van aansluitovereenkomsten) en om werkzaamheden die er toe leiden dat de betreffende aansluiting niet langer beheerd wordt (bijvoorbeeld verwijdering van een aansluiting).

20. De volgende opmerking betreft het deel van de aansluiting waarvan de waarde wordt opgenomen in de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009. In het besluit heeft de Raad aangegeven dat voor aansluitingen met een capaciteit tot en met 40 m³/h (voor lage druk aansluitingen in de regel overeenkomend met metertype tot en met G25, hierna: lichte aansluitingen) de gehele aansluiting wordt opgenomen in de systematiek van maatstafconcurrentie en dat voor aansluitingen boven 40 m³/h (hierna: zware aansluitingen) alleen het aansluitpunt⁷ wordt opgenomen in deze systematiek. Een directe consequentie daarvan is dat voor lichte aansluitingen de waarde van de gehele aansluiting wordt opgenomen in de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 en dat voor zware aansluitingen alleen de waarde van het aansluitpunt wordt opgenomen.
21. De Raad baseert de berekening van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 op het prijsniveau 2008. Alle financiële gegevens die de Raad verkrijgt ter bepaling van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's 2009 worden aldus eerst teruggerekend naar het prijsniveau 2008. Voor het indexeren gebruikt de Raad de cpi omdat deze ook gebruikt wordt in de wettelijke formule⁸ om de tariefruimte van netbeheerders te bepalen en omdat de Raad deze index ook gebruikt bij de jaarlijkse indexering van de gestandaardiseerde activawaarde, zie randnummer 3 van deze bijlage.
22. De Raad hanteert een sectorbrede gestandaardiseerde afschrijvingstermijn om de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 te bepalen die bovendien niet afhangt van het soort aansluiting. In het besluit stelt de Raad de gestandaardiseerde afschrijvingstermijn voor investeringen gedaan voor 2009 vast op 36 jaar.
23. Bij het vaststellen van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 beperkt de Raad zich tot investeringen die gedaan zijn in de periode 1973-2008. Het meenemen van investeringen uit eerdere jaren heeft namelijk geen effect op de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009, omdat investeringen gedaan voor 1973 ultimo 2008 volledig zijn afgeschreven, indachtig de gestandaardiseerde afschrijvingstermijn uit randnummer 22 van deze bijlage.
24. De investeringen zoals in het voorgaande bedoeld betreffen netto investeringen, dat wil zeggen, de hoogte van een investering wordt bepaald als de kosten daarvan minus de ontvangen vergoedingen daarvoor, in lijn met wat daarover in de RAR Gas wordt gezegd. Voor wat betreft de kosten van het aanleggen, saneren of wijzigen van een aansluiting gaat het daarbij om de door de netbeheerder, die de werkzaamheden destijds heeft uitgevoerd danwel uitbesteed, betaalde aanschafprijs en niet om financieringskosten die eventueel gemaakt zijn om die kosten te dekken. De vergoedingen voor het aanleggen, saneren en wijzigen van een aansluiting betreffen alle vergoedingen of delen daarvan die door de netbeheerder die de werkzaamheden destijds heeft uitgevoerd danwel uitbesteed zijn

⁷ Het aansluitpunt is gedefinieerd als het deel van de aansluiting vanaf het gastransportnet tot en met de eerste afsluiter.

⁸ Artikel 81b van de Gaswet.

ontvangen en bedoeld zijn om genoemde aanschafprijs te compenseren. Dit betreft dus niet alleen vergoedingen die direct ontvangen zijn van afnemers, maar bijvoorbeeld ook subsidies.

Details van de Methode

25. In het navolgende werkt de Raad de details van de Methode uit. De Raad neemt daarbij een willekeurige netbeheerder in gedachte.
26. De GAW 2008 wordt bepaald als de som van de gestandaardiseerde activawaarde ultimo 2008 van lichte aansluitingen (hierna: $GAW_{licht}2008$) en de gestandaardiseerde activawaarde ultimo 2008 van de aansluitpunten van zware aansluitingen (hierna: $GAW_{zwaarAP}2008$), oftewel:
- (1) $GAW_{2008} = GAW_{licht}2008 + GAW_{zwaarAP}2008$
27. $GAW_{zwaarAP}2008$ wordt bepaald als de gestandaardiseerde activawaarde ultimo 2008 van zware aansluitingen (hierna: $GAW_{zwaar}2008$) vermenigvuldigd met het aansluitpuntpercentage (hierna ook wel: P_{ap}) dat weergeeft welk deel van de netto investeringen in het aanleggen, wijzigingen en saneren van zware gasaansluitingen toe te schrijven is aan het aansluitpunt en zoals de Raad deze bepaalt in het besluit. In formule:
- (2) $GAW_{zwaarAP}2008 = P_{ap} * GAW_{zwaar}2008$
28. Een belangrijk data-element in de Methode om de $GAW_{licht}2008$ en $GAW_{zwaar}2008$ uit randnummers 26 en 27 van deze bijlage te bepalen, is de totale investering gedaan in jaar t ($t=1973, \dots, 2008$) in het aanleggen, wijzigen en saneren van lichte aansluitingen (hierna: $Inv_{licht}t$) danwel zware aansluitingen (hierna: $Inv_{zwaar}t$). $Inv_{licht}t$ en $Inv_{zwaar}t$ zijn daarbij uitgedrukt in prijspeil 2008, oftewel:
- (3) $Inv_{licht}t = Inv_{licht}^*t * cpi_{t,2008}$
- (4) $Inv_{zwaar}t = Inv_{zwaar}^*t * cpi_{t,2008}$
- waarbij $cpi_{t,2008}$ de verhouding is tussen het cpi niveau in 2008 en het cpi niveau in jaar t en Inv_{licht}^*t (Inv_{zwaar}^*t) de nominale investering in lichte (zware) aansluitingen is gedaan in jaar t , met een minimum van nul.
29. De $GAW_{licht}2008$ is gelijk aan de gestandaardiseerde activawaarde van lichte aansluitingen ultimo 2007 verminderd met de afschrijvingen in 2008 over eerder gedane investeringen in lichte aansluitingen en vermeerderd met de investeringen in lichte aansluitingen gedaan in 2008. Dit principe werkt op deze wijze door naar het verleden: de gestandaardiseerde activawaarde ultimo jaar t ($t=1973, \dots, 2008$, hierna: $GAW_{licht}t$) is dus gelijk aan de gestandaardiseerde activawaarde van lichte aansluitingen ultimo jaar $t-1$ ($GAW_{licht}t-1$) verminderd met de afschrijvingen in jaar t over investeringen in lichte aansluitingen gedaan in de jaren 1973 tot en met jaar t (hierna: $Afs_{licht}t$) en vermeerderd met de investeringen in lichte aansluitingen gedaan in jaar t ($Inv_{licht}t$). Indachtig randnummer 23 van deze bijlage wordt de gestandaardiseerde activawaarde ultimo 1972 op nul gesteld, omdat investeringen gedaan in 1972 of eerder vanwege de gestandaardiseerde afschrijvingstermijn van 36 jaar niet van invloed zijn op de GAW 2008. In formules:
- (5) $GAW_{licht}t = GAW_{licht}t-1 + Inv_{licht}t - Afs_{licht}t$ $t = 1973, \dots, 2008$
- (6) $GAW_{licht}1972 = 0.$

30. Als in jaar h een investering wordt gedaan, dan wordt deze in jaar h voor 1/72 deel afgeschreven, in de jaren h+1, ..., h+35 voor 1/36 deel per jaar en in jaar h+36 voor het laatste 1/72 deel⁹. Het totaal aan afschrijvingen in jaar t ($Afs_{licht,t}$) wordt bepaald als de som van de afschrijvingen die resulteren uit investeringen gedaan in jaar t en in voorgaande jaren. Indachtig randnummer 23 van deze bijlage worden investeringen gedaan voor 1973 als reeds in 1972 of eerder volledig afgeschreven beschouwd. In formules:

$$(7) \quad Afs_{licht,1973} = 1/72 * Inv_{licht,1973}$$

$$(8) \quad Afs_{licht,t} = 1/72 * Inv_{licht,t} + 1/36 * SOM_{h=1973,\dots,t-1}\{Inv_{licht,h}\} \quad t = 1974,\dots,2008$$

31. De $GAW_{zwaar,2008}$ wordt overeenkomstig randnummers 29 en 30 bepaald.

32. Voor elke netbeheerder bepaalt de Raad het in randnummer 16 van deze bijlage genoemde investeringsjaar T als het verschil tussen 2008 en de afgeronde gewogen gemiddelde leeftijd (Lt) van al zijn investeringen gedurende de periode 1973-2008, waarbij een investeringsjaar een weging meekrijgt ter grootte van de hoogte van de totale investeringen in dat jaar. In formules:

$$(9) \quad T = 2008 - [Lt]$$

waarbij:

$$(10) \quad Lt = \frac{SOM_{h=1973,\dots,2008}\{(Inv_{licht,h} + P_{ap} * Inv_{zwaar,h}) * (2008-h)\}}{SOM_{h=1973,\dots,2008}\{Inv_{licht,h} + P_{ap} * Inv_{zwaar,h}\}}$$

en de haken [] voor afronding naar het dichtstbijzijnde gehele getal staat.

Schatting van ontbrekende investeringsgegevens

33. Zoals aangegeven in randnummer 28 heeft de Raad, om de Methode toe te passen, per netbeheerder en per investeringsjaar de netto investering in lichte en zware aansluitingen nodig. In het navolgende geeft de Raad aan hoe hij dit gegeven verkrijgt en schat indien het gegeven niet beschikbaar is.
34. De Raad heeft op 17 november 2009 de netbeheerders over de periode 1933-2008 gevraagd naar jaarlijkse volumes, kosten, vergoedingen en netto investeringen (nieuwe aanleg en sanering/wijziging) met betrekking tot (en uitgesplitst naar) lichte en zware aansluitingen. Door zeven netbeheerders¹⁰, te weten Cogas, Enexis, Intergas, Liander, Rendo, Westland en Zebra (hierna als collectief aangeduid met RNB-7) zijn de netto investeringen compleet aangeleverd. DNWB en Stedin hebben de netto investeringen en volumes aangeleverd, zij het (deels) niet uitgesplitst naar lichte en zware aansluitingen. Endinet Haarlemmermeer en Endinet O-B hebben geen gegevens over de netto investeringen aan kunnen leveren, maar wel gegevens over volumes, uitgesplitst naar lichte en zware aansluitingen. Endinet R-E kon zowel over de netto investeringen als over jaarlijkse volumes geen gegevens aanleveren.

⁹ Deze systematiek is conform de RAR Gas voor het afschrijven van een actief.

¹⁰ Er zijn 12 regionale netbeheerders gas: Cogas Infra & Beheer B.V. (hierna: Cogas), DELTA Netwerkbedrijf B.V. (hierna: DNWB), Endinet Haarlemmermeer B.V. (hierna: Endinet Haarlemmermeer, voorheen B.V. Netbeheer Haarlemmermeer), Endinet Oost-Brabant N.V. (hierna: Endinet O-B, voorheen Obragas Net N.V.), Endinet Regio Eindhoven B.V. (hierna: Endinet R-E, voorheen NRE Netwerk B.V.), Enexis B.V. (hierna: Enexis), Intergas Energie B.V. (hierna: Intergas), Liander N.V. (hierna: Liander), N.V. RENDO (hierna: Rendo), Stedin B.V. (hierna: Stedin), Westland Infra Netbeheer B.V. (hierna: Westland) en Zebra Gasnetwerk B.V. (hierna: Zebra).

35. In het navolgende geeft de Raad aan hoe hij de jaarlijkse netto investeringen, uitgesplitst naar lichte en zware aansluitingen, schat voor DNWB, Stedin, Haarlemmermeer, Endinet O-B en Endinet R-E. Omdat de RNB-7 zowel in termen van volumes als in termen van gereguleerde omzet (transportdienst) ongeveer twee-derde van de sector uitmaken en bovendien voor Stedin slechts de uitsplitsing van gegevens van voor 2006 niet beschikbaar is, acht de Raad de hieronder beschreven schattingsmethode om voor DNWB en Stedin netto investeringen uit te splitsen naar lichte en zware aansluitingen en om voor Haarlemmermeer, Endinet O-B en Endinet R-E gegevens aan te vullen, voldoende robuust en representatief.
36. Alvorens de Raad de schattingsmethode beschrijft, merkt de Raad nog op dat hij ten tijde van het publiceren van het ontwerp van het besluit bij een aantal netbeheerders enige twijfels heeft over de precieze interpretatie van aangeleverde gegevens. De Raad zal voor het definitieve besluit hier verder onderzoek naar doen.

Schatting ontbrekende gegevens DNWB en Stedin

37. Zoals de Raad aangeeft in randnummer 34, hebben DNWB en Stedin de netto investeringen aangeleverd, zij het (deels) niet uitgesplitst naar lichte en zware aansluitingen. Om de door DNWB (Stedin) opgegeven netto investeringen uit te splitsen naar lichte en zware aansluitingen voor een jaar waarvoor de aangeleverde netto investeringen niet zijn uitgesplitst door DNWB (Stedin), handelt de Raad als volgt.
38. Allereerst bepaalt de Raad voor de RNB-7 gezamenlijk per jaar de verhouding tussen hun totale netto investeringen in lichte aansluitingen en hun totale netto investeringen in zware aansluitingen. De Raad splitst vervolgens per jaar de netto investering van DNWB (Stedin) met deze verhouding als verdeelsleutel. Op deze wijze handhaaft de Raad de totale netto investeringen zoals opgegeven door DNWB (Stedin) en splitst hij deze overeenkomstig het netto-investeringsgedrag van de RNB-7.

Schatting ontbrekende gegevens Haarlemmermeer en Endinet O-B

39. Zoals de Raad aangeeft in randnummer 34, hebben Haarlemmermeer en Endinet O-B geen gegevens over de netto investeringen opgegeven. Wel hebben Haarlemmermeer en Endinet O-B gegevens opgegeven over jaarlijkse volumes, uitgesplitst naar lichte en zware aansluitingen. De netto investeringen per jaar worden voor Haarlemmermeer en Endinet O-B door de Raad als volgt geschat.
40. Allereerst schat de Raad uit de door de RNB-7 aangeleverde gegevens over volumes en netto investeringen voor elk jaar de gemiddelde netto investering per lichte aansluiting. De Raad doet dit door per jaar de som van het door de RNB-7 netto geïnvesteerde bedrag in lichte aansluitingen te delen op de som van de door de RNB-7 opgegeven volumes aan lichte aansluitingen in dat jaar. Voor zover daarbij het herkomstjaar van aansluitingen bij een netbeheerder onbekend was, worden deze herleid naar investeringsjaren naar rato van herkomstjaar van diens aansluitingen waarvan het herkomstjaar wel bekend is. Voor zware aansluitingen handelt de Raad overeenkomstig.
41. De netto investeringen per jaar in lichte investeringen worden voor Haarlemmermeer (Endinet O-B) door de Raad geschat door het door Haarlemmermeer (Endinet O-B) opgegeven volume aan lichte

aansluitingen te vermenigvuldigen met de gemiddelde jaarlijkse netto investeringen van de RNB-7 uit randnummer 40. Voor zware aansluitingen handelt de Raad overeenkomstig.

Schatting ontbrekende gegevens Endinet R-E

42. Zoals de Raad aangeeft in randnummer 34, is door Endinet E-R geen gegevens aangeleverd over de jaarlijkse volumes noch over de netto investeringen. De Raad schat de jaarlijkse netto investeringen van Endinet R-E in zowel lichte als in zware aansluitingen als volgt.
43. Allereerst schat de Raad voor lichte aansluitingen en over de RNB-7 als geheel voor elk jaar het percentage van het volume in dat jaar ten opzichte van de som van volumes over alle jaren (1973,...,2008). Voor zover daarbij het herkomstjaar van aansluitingen bij een netbeheerder onbekend was, worden deze herleid naar investeringsjaren naar rato van herkomstjaar van diens aansluitingen waarvan het herkomstjaar wel bekend is. Voor Endinet R-E schat de Raad vervolgens het volume in een specifiek jaar als het product van het volumepercentage bij dit jaar en het aantal lichte aansluitingen dat Endinet R-E ultimo 2008 in beheer had. De Raad schat op deze wijze de leeftijdsopbouw van de lichte aansluitingen van Endinet R-E als de leeftijdsopbouw van lichte aansluitingen van de RNB-7. Voor zware aansluitingen handelt de Raad overeenkomstig.
44. Vervolgens schat de Raad voor Endinet R-E de netto investering in licht aansluitingen gedaan in een specifiek jaar als het product van het in randnummer 43 geschatte volume en de gemiddelde jaarlijkse netto investeringen van de RNB-7 uit randnummer 40. Voor zware aansluitingen handelt de Raad overeenkomstig.

4 Invulling van de uitgangspunten

45. Op grond van de navolgende overwegingen komt de Raad tot het oordeel dat de Methode in voldoende mate invulling geeft aan de uitgangspunten zoals vermeld in hoofdstuk 2 van deze bijlage.

Uitgangspunt objectiviteit

46. De Raad merkt op dat de Methode uitgaat van beschikbare objectieveerbare gegevens, in casu verifieerbare kengetallen en financiële realisaties. Slechts waar deze gegevens niet voorhanden of op een te hoog aggregatieniveau zijn, worden ze, voor zover benodigd om de Methode uit te voeren, afgeleid van sectorgemiddelden. De Raad is derhalve van oordeel dat de Methode en de wijze waarop de Raad gegevens verrijkt voldoende objectief is.
47. Het enige element in de Methode waarvan de Raad op voorhand erkent dat het nauwelijks objectiveerbaar is vast te stellen, is het in randnummer 27 van deze bijlage vermelde aansluitpuntpercentage. Om het aansluitpuntpercentage vast te stellen vraagt de Raad aan de netbeheerders om het percentage in hun situatie te schatten. Dat is een subjectieve vaststelling. Echter, de Raad objectiveert de vaststelling van het aansluitpuntpercentage enigszins door de schattingen van de netbeheerders in een bandbreedte te plaatsen en daarvan het midden op te zoeken.
48. Samenvattend stelt de Raad dat de Methode een voldoende objectieve methode is om de GAW's 2008 en afschrijvingschema's per 2009 vast te stellen.

Uitgangspunt redelijkheid

49. Met betrekking tot het uitgangspunt van redelijkheid merkt de Raad ten eerste op dat de Methode er aan bijdraagt dat de netbeheerders de gestandaardiseerde kosten (voor zover efficiënt ten opzichte van de maatstaf) die gemaakt zijn om aansluitingen aan te leggen, te saneren of te wijzigen kunnen terugverdienen voor zover dat nog niet is gebeurd ultimo 2008. De Methode bewerkstelligt dit doordat de GAW 2008 de facto vastgesteld wordt als de gestandaardiseerde restwaarde ultimo 2008 van investeringen gedaan in 2008 of eerder. Vanuit het perspectief van de netbeheerders doet de Methode daarmee recht aan het uitgangspunt van redelijkheid.
50. Ten tweede acht de Raad de Methode ook redelijk vanuit het perspectief van de afnemers. Immers, de Methode beschouwt alleen netto investeringen zodat het deel van de door netbeheerders gemaakte gestandaardiseerde kosten voor de aanleg, sanering en/of wijziging van aansluitingen dat is gedekt door reeds betaalde vergoedingen niet terugkomt in de GAW 2008. De kans dat en de mate waarin afnemers opnieuw betalen voor de aanleg, sanering en/of wijziging van aansluitingen is daarmee in de optiek van de Raad zo klein mogelijk.
51. Samenvattend stelt de Raad dat de Methode vanuit een ieders perspectief een redelijke methode is om de GAW's 2008 en afschrijvingschema's per 2009 vast te stellen.

Uitgangspunt vergelijkbaarheid

52. De Raad vertaalt het uitgangspunt van vergelijkbaarheid in de Methode op een tweetal manieren. Ten eerste geldt de Methode onverkort voor elke netbeheerder. Netbeheerders worden dus gelijk behandeld, waardoor in dat opzicht de vergelijkbaarheid tussen netbeheerders van hun GAW's 2008 en aflossingsschema's per 2009 in de optiek van de Raad in voldoende mate geborgd is.
53. De gelijke behandeling geldt ook ten aanzien van de schattingsmethode om gegevens over netto investeringen aan te vullen of te verrijken (randnummers 33 tot en met 44). Immers, de behandeling van een netbeheerder in de schattingsmethode is uitsluitend gebaseerd op de kwaliteit van de door die netbeheerder aangeleverde onbewerkte gegevens.
54. Ten tweede past de Raad standaardisering toe van de parameters en gegevens in de Methode, zoals de gestandaardiseerde afschrijvingstermijn, het aansluitpuntpercentage, de gebruikte index bij de inflatiecorrectie en de definities van diverse begrippen.
55. Samenvattend stelt de Raad dat hij met de Methode een uniforme grondslag hanteert om de GAW's 2008 en afschrijvingschema's per 2009 vast te stellen, zodat deze grootheden tussen netbeheerders voldoende onderling vergelijkbaar zijn.

5 Alternatieve methoden

56. De Raad heeft diverse alternatieve methoden overwogen. Concreet betreft dit methoden gebaseerd op de netto contante waarde (toekomstige cashflow vanuit de activa) van de aansluitingen (hierna: netto contante waarde methode), de huidige verkoopwaarde van de aansluitingen (hierna: verkoopwaardemethode), de waarde van de aansluitingen op de (commerciële of fiscale) balansen van de netbeheerders (hierna: boekwaardemethode) en de vervangingswaarde van de aansluitingen (hierna: vervangingswaardemethode).
57. Op grond van de navolgende overwegingen komt de Raad tot het oordeel dat ten opzichte van de alternatieven zoals vermeld in randnummer 56 van deze bijlage, de Methode optimale invulling geeft aan de uitgangspunten zoals vermeld in hoofdstuk 2 van deze bijlage.
58. Concluderend stelt de Raad dat op grond van de overwegingen in hoofdstuk 4 van deze bijlage en in dit hoofdstuk de Methode zowel in relatieve zin als in absolute zin de beste methode is ter bepaling van de GAW's 2008 en de aflossingsschema's per 2009.
59. Hierna behandelt de Raad achtereenvolgens de in randnummer 56 van deze bijlage vermelde alternatieve methoden.

Netto contante waarde methode

60. De Raad heeft, als aangegeven, overwogen om de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 te baseren op netto contante waarde (toekomstige cashflow vanuit de activa). Deze methode impliceert echter, naar het oordeel van de Raad, een cirkelredenering omdat de verwachte toekomstige cashflow mede wordt bepaald door tarieven die mede bepaald worden door de reguleringssystematiek, welke op zijn beurt mede afhangt van de GAW 2008. De Raad oordeelt derhalve dat de netto contante waarde methode geen goede methode kan zijn.

Verkoopwaardemethode

61. De Raad heeft, als aangegeven, eveneens overwogen om de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 te baseren op de huidige verkoopwaarde van de aansluitingen. De Raad merkt hierover op dat het vaststellen van de verkoopwaarde van een uniek, waardevol, strategisch en incurant object, zoals de infrastructuur die onderliggend is aan een cruciale nutsvoorziening, in de praktijk niet mogelijk blijkt zonder subjectieve beoordeling door experts zoals bijvoorbeeld wetenschappers, makelaars en publieke aandeelhouders. De Raad is van oordeel dat de verkoopwaardemethode hierdoor geen objectieve methode is.
62. Met betrekking tot het uitgangspunt redelijkheid merkt de Raad op dat de verkoopwaardemethode geen directe relatie heeft met de hoogte van gedane investeringen. Immers, de Raad neemt aan dat, naar analogie van bijvoorbeeld de huizenmarkt, potentiële kopers van een object zoals grootschalige infrastructuur niet zozeer geïnteresseerd zullen zijn in de investeringen en afschrijvingen daarop die de verkoper ooit gedaan heeft, maar vooral in de huidige of toekomstige marktwaarde, welke sterk bepaald wordt door bijvoorbeeld de huidige en verwachte toekomstige economische

omstandigheden. De verkoopwaardemethode biedt derhalve te weinig garanties dat voor een netbeheerder een GAW 2008 en afschrijvingsschema per 2009 resteren waarmee de netbeheerder het efficiënte deel van zijn netto investeringen kan terugverdienen. Evenzo is er onvoldoende garantie dat afnemers niet opnieuw zullen betalen. De Raad stelt derhalve vast dat de verkoopwaardemethode geen redelijke methode is.

63. De Raad verwerpt de verkoopwaardemethode niet met betrekking tot het uitgangspunt van vergelijkbaarheid. Immers, de verkoopwaarde kan voor alle netbeheerders vastgesteld worden door precies dezelfde experts.
64. Voorts merkt de Raad over de verkoopwaardemethode op dat deze in enige mate eveneens de cirkelredenering uit randnummer 60 impliceert. Naar het oordeel van de raad geldt dit in zijn algemeenheid voor alle methoden die toekomstgericht zijn.
65. De Raad concludeert op grond van voormelde overwegingen dat de verkoopwaardemethode kan voldoen aan het uitgangspunt van vergelijkbaarheid, maar niet voldoet aan het uitgangspunt van objectiviteit en redelijkheid. Bovendien bevat de verkoopwaardemethode een cirkelredenering zoals de netto contante waarde methode. De Raad verwerpt derhalve de verkoopwaardemethode als alternatief voor de Methode.

Boekwaardemethode

66. De Raad heeft, als aangegeven, eveneens overwogen om de waarde van de aansluitingen zoals netbeheerders deze ultimo 2008 in hun (commerciële of fiscale) boekhouding hebben staan te gebruiken. De Raad merkt hierover op dat deze boekwaardemethode niet per se niet objectief hoeft te zijn. Immers, het enkele feit dat er in de boeken een waarde van een bepaald actief is opgenomen, is op zichzelf een zakelijk en verifieerbaar gegeven, los van hoe die waarde tot stand is gekomen en of dat proces navolgbaar is.
67. Met betrekking tot het uitgangspunt van redelijkheid merkt de Raad op dat de boekwaardemethode niet daarmee strijdig is, zolang de boekwaarde in voldoende mate een reflectie is van het nog niet afgeschreven deel van de indertijd gedane netto investeringen in het aanleggen, saneren en wijzigen van aansluitingen. De Raad heeft hier echter gereede twijfels over, omdat rond 2004 bij het vaststellen van de gestandaardiseerde activawaarde van de gastransportnetten van de netbeheerders is geconstateerd dat netbeheerders niet in voldoende mate konden aangeven dat de boekwaarde (ongeacht het soort boekhouding) een directe relatie heeft met de hoogte van de gedane investeringen. De Raad oordeelt derhalve dat de boekwaardemethode niet aangemerkt kan worden als een redelijke methode.
68. Met betrekking tot het uitgangspunt van vergelijkbaarheid merkt de Raad op dat netbeheerders in hun commerciële boekhouding, maar ook in hun fiscale boekhouding, een zekere mate van vrijheid hebben ten aanzien van boekhoudregels. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het afschrijvingsschema of het tussentijds herwaarderen van activa. Bovendien heeft de Raad op 17 november 2009 financiële gegevens opgevraagd bij de netbeheerders en geconstateerd dat sommige netbeheerders ontvangen vergoedingen passiveren en in een tussen netbeheerders onderling verschillend tempo laten vrijvallen. Daardoor zijn boekwaardes onvoldoende vergelijkbaar tussen netbeheerders. De Raad acht derhalve de boekwaardemethode op dit punt onvoldoende geschikt.

69. De Raad concludeert op grond van bovenvermelde overwegingen dat de boekwaardemethode objectief kan zijn, maar dat deze niet voldoet aan de uitgangspunten van redelijkheid en vergelijkbaarheid. Dit afwegend verkiest de Raad de Methode boven de boekwaardemethode.

Vervangingswaardemethode

70. Tot slot heeft de Raad, als aangegeven, ook overwogen om de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 te baseren op de vervangingswaarde (kosten) van de bestaande aansluitingen. De vervangingswaarde kan daarbij bepaald worden op basis van volledige sanering dan wel op basis van een "greenfield benadering" (dat wil zeggen, doen alsof er nog geen aansluitingen zijn en alles nog moet worden aangelegd). De Raad is van mening dat de vervangingswaardemethode niet minder objectief is dan de Methode, omdat in mindere mate historische financiële gegevens nodig zijn dan voor de Methode.
71. Naar het oordeel van de Raad is met het vaststellen van de GAW's 2008 en de afschrijvingsschema's per 2009 op basis van vervangingswaarde niet voldoende zeker te stellen dat voldaan wordt aan het gestelde uitgangspunt van redelijkheid. Immers, de vervangingswaardemethode in zuivere vorm beschouwt alleen de kosten van aanleg en negeert ontvangen vergoedingen daarvoor. Bovendien houdt de vervangingswaardemethode in zuivere vorm geen rekening met de leeftijd van het huidige park van aansluitingen. Door deze gebreken garandeert de vervangingswaardemethode niet dat afnemers niet opnieuw betalen. Weliswaar kan de vervangingswaardemethode worden aangepast door wel rekening te houden met ontvangen vergoedingen en met de leeftijd van aansluitingen. Echter, daarmee verwordt de vervangingswaardemethode tot slechts een afgeleide van de Methode en verkiest de Raad op het punt van redelijkheid de Methode boven de vervangingswaardemethode.
72. De Raad is van mening dat de vervangingswaardemethode voldoet aan het uitgangspunt van vergelijkbaarheid, omdat de methode voor alle netbeheerders op dezelfde wijze is toe te passen.
73. De Raad concludeert op grond van bovenvermelde overwegingen dat de vervangingswaardemethode in vergelijkbare (mogelijk zelfs grotere) mate als de Methode voldoet aan het uitgangspunt van objectiviteit en in vergelijkbare mate aan het uitgangspunt van vergelijkbaarheid, maar in zuivere vorm niet voldoet aan het uitgangspunt van redelijkheid. Omdat de Raad vindt dat de mogelijke grotere objectiviteit niet opweegt tegen het vrijwel zekere gemis aan redelijkheid, verkiest de Raad de Methode boven de vervangingswaardemethode.